

32003L0009

L 31/18

URADNI LIST EVROPSKE UNIJE

6.2.2003

DIREKTIVA SVETA 2003/9/ES
z dne 27. januarja 2003
o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti točke (1)(b) prvega pododstavka člena 63 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽⁴⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Skupna azilna politika, vključno s Skupnim evropskim azilnim sistemom, je sestavina cilja Evropske unije, da bi postopoma uvedla območje svobode, varnosti in pravice, odprto za tiste, ki jih okoliščine prisilijo v zakonito iskanje zaščite v Skupnosti.
- (2) Na svojem posebnem zasedanju v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 se je Evropski svet dogovoril, da si bo prizadeval za uvedbo Skupnega evropskega azilnega sistema na podlagi celovite in vseobsežne uporabe Ženevske konvencije o statusu beguncev z 28. julija 1951, kot je dopolnjena s Protokolom iz New Yorka z 31. januarja 1967, ohranjajoč tako načelo nevrtačanja.
- (3) Sklepi iz Tampereja določajo, naj skupni evropski azilni sistem kratkoročno vključuje skupne minimalne pogoje za sprejem prosilcev za azil.
- (4) Uvedba minimalnih standardov za sprejem prosilcev za azil je še en korak k evropski azilni politiki.
- (5) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in načela, ki jih zlasti priznava Listina o temeljnih pravicah Evropske unije. Zlasti si ta direktiva prizadeva zagotoviti celovito spoštovanje človeškega dostojanstva in spodbujati uporabo členov 1 in 18 navedene listine.
- (6) Glede obravnavanja oseb, ki sodijo v okvir te direktive,

države članice obvezujejo obveznosti po instrumentih mednarodnega prava, katerih pogodbenice so in ki prepo-vedujejo diskriminacijo.

- (7) Treba je določiti minimalne standarde za sprejem prosilcev za azil, ki normalno zadoščajo, da se jim zagotovi dostojen življenjski standard in primerljivi življenjski pogoji v vseh državah članicah.
- (8) Uskladitev pogojev za sprejem prosilcev za azil naj bi pomagalo omejiti sekundarno gibanje prosilcev za azil, na katero vlivajo različni pogoji za njihov sprejem.
- (9) Sprejem skupin s posebnimi potrebami bi moral biti načrtovan posebej, tako da bi ustrezal tem potrebam.
- (10) Sprejem prosilcev v priporu bi moral biti posebej načrtovan, tako da ustreza njihovim potrebam v tisti situaciji.
- (11) Da se zagotovi skladnost z minimalnimi postopkovnimi zagotovili, ki predstavljajo možnost za stik z organizacijami ali skupinami oseb, ki nudijo pravno pomoč, je treba zagotoviti informacije o takih organizacijah in skupinah oseb.
- (12) Možnost zlorabe sistema za sprejem bi bilo treba omejiti, s tem da se določijo primeri za omejitev ali ukinitvev pogojev za sprejem za prosilce za azil.
- (13) Treba bi bilo zagotoviti učinkovitost nacionalnih sistemov za sprejem in sodelovanje med državami članicami na področju sprejema prosilcev za azil.
- (14) Treba bi bilo spodbujati ustrezno koordinacijo med pristojnimi organi v zvezi s sprejemom prosilcev za azil, zato bi bilo treba spodbujati skladne odnose med lokalnimi skupnostmi in nastanitvenimi centri.
- (15) V naravi sami minimalnih standardov je, da lahko države članice uvedejo ali ohranjajo bolj ugodne določbe za državljane tretjih držav in osebe brez državljanstva, ki zaprosijo za mednarodno zaščito države članice.
- (16) V tem duhu se države članice tudi poziva, da določbe te direktive uporabljajo v povezavi s postopki za odločanje o vlogah za druge oblike zaščite, ki ne izhajajo iz Ženevske konvencije za državljane tretjih držav in osebe brez državljanstva.
- (17) Izvajanje te direktive bi bilo treba redno ocenjevati.

⁽¹⁾ UL C 213 E, 31.7.2001, str. 286.

⁽²⁾ Mnenje z 25. aprila 2002 (še neobjavljeno v Uradnem listu).

⁽³⁾ UL C 48, 21.2.2002, str. 63.

⁽⁴⁾ UL C 107, 3.5.2002, str. 85.

- (18) Ker države članice ciljev predlagane akcije, namreč zagotoviti minimalne standarde za sprejem prosilcev za azil v državah članicah, ne morejo doseči v zadostni meri in se jih da zato zaradi obsega in vplivov na predlagano akcijo bolje doseči na ravni Skupnosti, lahko Skupnost sprejme ukrepe v skladu z načeli subsidiarnosti, kot je določeno v členu 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti, kot je določeno v navedenem členu, ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje teh ciljev.
- (19) Skladno s členom 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske, ki je priložen k Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, je Združeno kraljestvo s pismom z 18. avgusta 2001 poslalo obvestilo, da želi sodelovati pri sprejetju in uporabi te direktive.
- (20) Skladno s členom 1 navedenega protokola Irska ne sodeluje pri sprejetju te direktive. Določbe te direktive se torej ne uporabljajo za Irsko, ne da bi to vplivalo na člen 4 prej omenjenega protokola.
- (21) Skladno s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive in je ta ne zavezuje niti je ni dolžna uporabljati –
- (c) „prosilec“ ali „prosilec za azil“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki je vložil prošnjo za azil, o kateri še ni bilo dokončno odločeno;
- (d) „družinski člani“ pomeni, če je družina že obstajala v izvorni državi, naslednje člane prosilčeve družine, ki so prisotni in isti državi članici v povezavi s prošnjo za azil:
- (i) zakonca prosilca za azil ali njegovega ali njenega neporočenega partnerja v trajni zvezi, če zakonodaja ali praksa zadevne države članice neporočene pare obravnava na primerljiv način s poročenimi pari po svoji zakonodaji o tujcih;
- (ii) mladoletne otroke para iz točke (i) ali prosilca, pod pogojem da so neporočeni in nepreskrbljeni, ne glede na to ali so bili rojeni v zakonu ali izven zakona ali posvojeni, kot določa nacionalno pravo;
- (e) „begunec“ pomeni osebo, ki izpolnjuje zahteve iz člena 1(A) Ženevske konvencije;
- (f) „status beguncev“ pomeni status, ki ga država članica podeli osebi, ki je begunec in mu je kot takšnemu dovoljen vstop na ozemlje navedene države članice;
- (g) „postopki“ in „pritožbe“ pomenijo postopke in pritožbe, ki so jih države članice uveljavile v svojem nacionalnem pravu;
- (h) „mladoletnik brez spremstva“ pomeni osebo pod starostjo osemnajstih let, ki prispejo na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanje odgovorna po zakonu ali običajih, dokler taka oseba dejansko ne prevzame skrbi zanje; vključuje tudi mladoletne osebe, ki ostanejo brez spremstva, potem ko so vstopile na ozemlje države članice;
- (i) „pogoji za sprejem“ pomenijo celovit sklop ukrepov, ki jih države članice zagotavljajo prosilcem za azil skladno s to direktivo;
- (j) „materialni pogoji za sprejem“ pomenijo pogoje za sprejem, ki vključujejo nastanitev, hrano in obleko, zagotovljeno v naravi ali kot finančna pomoč ali kot kuponi, ter dodatek za dnevne izdatke;
- (k) „pripor“ pomeni, da država članice prosilca za azil pridrži na nekem mestu, kjer se mu odvzame svoboda gibanja;
- (l) „nastanitveni center“ pomeni katerikoli kraj, ki se uporablja za skupinsko nastanitev prosilcev za azil.

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

NAMEN, OPREDELITVE IN PODROČJE UPORABE

Člen 1

Namen

Namen te direktive je določiti minimalne standarde za sprejem prosilcev za azil v državah članicah.

Člen 2

Opredelitve

V tej direktivi:

- (a) „Ženevska konvencija“ pomeni Konvencijo z 28. julija 1951 o statusu beguncev, kot je spremenjena s Protokolom iz New Yorka z 31. januarja 1967;
- (b) „prošnja za azil“ pomeni vlogo državljana tretje države ali osebe brez državljanstva, ki se jo lahko razume kot prošnjo za mednarodno zaščito države članice po Ženevski konvenciji. Za katero koli vlogo za mednarodno zaščito se predpostavlja, da je prošnja za azil, razen če državljan tretje države ali oseba brez državljanstva izrecno ne zahteva drugo vrsto zaščite, za katero je mogoče zaprositi ločeno;

Člen 3

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za vse državljane tretjih držav in osebe brez državljanstva, ki vložijo prošnjo za azil na meji ali na ozemlju države članice, dokler jim je kot prosilcem za azil dovoljeno ostati na ozemlju, ter tudi za družinske člane, če so po nacionalnem pravu vključeni v to prošnjo za azil.

2. Ta direktiva se ne uporablja v primerih prošelj za diplomatski ali teritorialni azil, predloženih predstavnštvom držav članic.

3. Ta direktiva se ne uporablja, kadar se uporabljajo določbe Direktive Sveta 2001/55/ES z 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb ⁽¹⁾.

4. Države članice se lahko odločijo, da bodo to direktivo uporabljale v povezavi s postopki za odločanje o prošnjah za druge vrste zaščite, ki ne izhajajo iz Ženevske konvencije, za državljane tretjih držav ali osebe brez državljanstva, za katere se ugotovi, da niso begunci.

Člen 4

Ugodnejše določbe

Države članice lahko uvedejo ali obdržijo ugodnejše določbe glede pogojev za sprejem prosilcev za azil in drugih ožjih sorodnikov prosilca, ki so prisotni v isti državi članici, če so od njega odvisni ali iz humanitarnih razlogov, če so te določbe v skladu s to direktivo.

POGLAVJE II

SPLOŠNE DOLOČBE O POGOJIH ZA SPREJEM

Člen 5

Informiranje

1. Države članice prosilce za azil v razumnem času, ki ne presega petnajstih dni po tem, ko so vložili prošnjo za azil pri pristojnem organu, informirajo vsaj o uveljavljenih pravicah in o obveznostih, ki jih morajo izpolnjevati v zvezi s pogoji za sprejem.

Države članice zagotovijo, da prosilci dobijo informacije o organizacijah ali skupinah oseb, ki zagotavljajo posebno pravno pomoč, in organizacijah, ki bi jim lahko pomagale ali jih informirale o razpoložljivih pogojih za sprejem, vključno z zdravstvenim varstvom.

2. Države članice zagotovijo, da so informacije iz odstavka 1 v pisni obliki in, če je le mogoče, v jeziku, za katerega se lahko razumno domneva, da naj bi ga prosilci razumeli. Če je primerno, se te informacije lahko zagotovi tudi ustno.

⁽¹⁾ UL L 212, 7.8.2001, str. 12.

Člen 6

Dokumentacija

1. Države članice zagotovijo, da prosilec v treh dneh po vložitvi prošnje pri pristojnem organu dobi dokument, izdan na njegovo ali njeno ime, ki potrjuje njegov ali njen status prosilca za azil ali dokazuje, da je njemu ali njej dovoljeno ostati na ozemlju države članice, dokler odločanje o vlogi ni končano ali dokler vlogo preučujejo.

Če se imetnik ne sme gibati po celem ali delu ozemlja države članice, dokument navaja tudi to dejstvo.

2. Države članice lahko izključijo uporabo tega člena, če je prosilec za azil v priporu ali med obravnavanjem prošnje za azil, vložene na meji, ali v sklopu postopka za odločitev o pravici prosilca do zakonitega vstopa na ozemlje države članice. V posebnih primerih lahko države članice prosilec za azil med obravnavanjem prošnje za azil dajo druge dokaze, enakovredne dokumentom iz odstavka 1.

3. Ni nujno, da dokument iz člena 1 potrjuje identiteto prosilca za azil.

4. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da prosilec za azil zagotovijo dokumente iz odstavka 1, ki morajo biti veljavni, dokler imajo pravico ostati na ozemlju zadevne države članice ali na njeni meji.

5. Države članice lahko prosilec za azil izdajo potni dokument, če nastopijo resni humanitarni razlogi, ki zahtevajo njihovo prisotnost v drugi državi.

Člen 7

Bivališče in svoboda gibanja

1. Prosilci za azil se lahko svobodno gibajo po ozemlju države članice gostiteljice ali na območju, ki jim ga ta država članica določi. Določeno območje ne vpliva na neodtujljivo zasebno sfero in omogoča zadosten prostor, da zagotavlja dostop do vseh pravic po tej direktivi.

2. Države članice lahko prosilcu za azil določijo bivališče iz razlogov v javnem interesu, zaradi javnega reda ali, če je potrebno, za hitro obdelavo in učinkovito spremljanje njegove ali njene vloge.

3. Če se izkaže za potrebno, na primer iz zakonskih razlogov ali zaradi javnega reda, lahko države članice prosilca skladno z njenim nacionalnim pravom omejijo na neko določeno mesto.

4. Države članice lahko predvidijo, da so materialni pogoji za sprejem odvisni od dejanskega bivanja prosilcev na nekem določenem mestu, ki ga določijo države članice. Tak sklep, ki je lahko splošne narave, se sprejme posamično in na podlagi nacionalnega prava.

5. Države članice predvidijo možnost, da prosilcem izdajo začasno dovoljenje, da zapustijo kraj bivanja, omenjen v odstavkih 2 in 4, in/ali določeno območje iz odstavka 1. Sklepi se sprejmejo posamično, objektivno in nepristransko, če pa so negativni, se navedejo razlogi za to.

Prosilcu ni treba prositi za dovoljenje za obisk organov ali sodišč, če se zahteva njegova ali njena prisotnost.

6. Države članice od prosilcev zahtevajo, da pristojne organe čimprej obvestijo o svojem trenutnem naslovu in o vseh spremembah naslova.

Člen 8

Družine

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da v čim večji meri ohranijo enotnost družine, ki je navzoča na njihovem ozemlju, če zadevna država članice prosilcem zagotovi namestitve. Takšni ukrepi se izvajajo s soglasjem prosilca za azil.

Člen 9

Zdravniški pregledi

Zaradi javnega zdravja države članice lahko zahtevajo zdravniške preglede prosilcev.

Člen 10

Šolanje in izobraževanje mladoletnikov

1. Države članice mladoletnim otrokom prosilcev za azil in mladoletnim prosilcem za azil zagotovijo dostop do izobraževalnega sistema pod podobnimi pogoji, kot državljanom države članice gostiteljice, dokler se dejansko ne izvaja ukrep izгона zoper njih ali njihove starše. To izobraževanje se lahko zagotovi v nastanitvenih centrih.

Zadevna država članica lahko določi, da mora biti ta dostop omejen na državni izobraževalni sistem.

Mladoletniki morajo biti mlajše od starosti za zakonsko polnoletnost v državi članici, v kateri je bila vložena ali se obravnava prošnja za azil. Države članice ne ukinejo pravice do srednješolskega izobraževanja samo zato, ker je mladoletnik postal polnoletna.

2. Dostop do izobraževalnega sistema se ne odloži za več kot tri mesece od datuma, ko so mladoletnik ali njeni starši vložili prošnjo za azil. To obdobje se lahko podaljša do enega leta, če je zagotovljeno posebno izobraževanje, da bi se olajšal dostop do izobraževalnega sistema.

3. Če zaradi posebnega položaja mladoletnika dostop do izobraževalnega sistema, kot je določen v odstavku 1, ni mogoč, lahko država članica ponudi druge izobraževalne programe.

Člen 11

Zaposlovanje

1. Države članice določijo časovno obdobje, ki se začne z dnem vložitve prošnje za azil, v katerem prosilec nima dostopa do trga dela.

2. Če odločitev na prvi stopnji ni bil sprejeta v enem letu od vložitve prošnje za azil in te zamude ni mogoče pripisati prosilcu, države članice določijo pogoje za zagotovitev dostopa na trg dela za prosilca.

3. Dostop do trga dela se ne prekliche med pritožbenim postopkom, če pritožba zoper negativno odločitev v rednem postopku zadrži izvršitev, do uradnega obvestila o negativni odločitvi o pritožbi.

4. Zaradi politik v zvezi s trgom dela lahko države članice dajo prednost državljanom EU in državljanom držav podpisnic Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru ter tudi državljanom tretjih držav z zakonitim prebivališčem.

Člen 12

Poklicno usposabljanje

Države članice lahko prosilcem za azil dovolijo dostop do poklicnega usposabljanja ne glede na to, ali imajo dostop do trga dela.

Dostop do poklicnega usposabljanja, povezanega s pogodbo o zaposlitvi, je odvisen od tega, v kolikšni meri ima prosilec dostop do trga dela v skladu s členom 11.

Člen 13

Splošna pravila o materialnih pogojih za sprejem in zdravstvenem varstvu

1. Države članice zagotovijo, da so prosilcem ob vložitvi prošnje za azil na voljo materialni pogoji za sprejem.

2. Države članice sprejmejo ukrepe v zvezi z materialnimi pogoji za sprejem, da zagotovijo življenjski standard, ki je primeren za zdravje prosilcev in ki lahko zagotovi njihovo eksistenco.

Države članice zagotovijo, da se ta življenjski standard skladno s členom 17 doseže v posebnem položaju oseb s posebnimi potrebami in v zvezi s položajem oseb v priporu.

3. Države članice lahko predvidijo, da so vsi ali nekateri materialni pogoji za sprejem in zdravstveno varstvo odvisni od pogoja, da prosilci nimajo zadostnih sredstev, ki bi jim omogočala življenjski standard, ki je primeren za njihovo zdravje in ki omogoča njihovo eksistenco.

4. Države članice lahko od prosilcev zahtevajo, da krijejo ali prispevajo k stroškom materialnih pogojev za sprejem in zdravstveno varstvo, predvidenih v tej direktivi, skladno z določbo iz odstavka 3, če imajo prosilci dovolj sredstev, na primer če že razumno obdobje delajo.

Če se izve, da je prosilec imel dovolj sredstev za kritje materialnih pogojev za sprejem in zdravstveno varstvo, ko so bile te temeljne potrebe pokrite, države članice lahko od prosilca za azil zahtevajo povračilo.

5. Materialni pogoji za sprejem se lahko zagotovijo v naravi ali v obliki finančne pomoči ali kuponov ali kot kombinacija.

Če države članice zagotovijo materialne pogoje za sprejem v obliki finančne pomoči ali kuponov, se njihov znesek določi skladno z načeli, opredeljenimi v tem členu.

Člen 14

Modalitete materialnih pogojev za sprejem

1. Če se nastanitev zagotovi v naravi, bi morala biti v eni od naslednjih oblik ali njihove kombinacije:

- (a) prostori, ki se uporabljajo za nastanitev prosilcev med obravnavanjem prošnje za azil, vložene na meji;
- (b) nastanitveni centri, ki zagotavljajo ustrezen življenjski standard;
- (c) privatne hiše, stanovanja, domovi ali drugi prostori, prilagojeni za nastanitev prosilcev.

2. Države članice zagotovijo, da se prosilcem, ki se jim zagotovi nastanitev iz odstavkov 1(a), (b) in (c), zagotovi:

- (a) zaščita njihovega družinskega življenja;
- (b) možnosti komuniciranja s sorodniki, pravnimi svetovalci in predstavniki Visokega komisariata ZN za begunce (UNHCR) in nevladnimi organizacijami (NVO), ki jih priznavajo države članice.

Države članice posvečajo posebno pozornost preprečevanju napadov v prostorih in nastanitvenih centrih iz odstavka 1(a) in (b).

3. Če je primerno, države članice zagotovijo, da so mladoletni otroci prosilcev ali mladoletni prosilci nastanjeni s svojimi starši ali z odraslim družinskim članom, ki je zanje odgovoren po zakonu ali običajih.

4. Države članice zagotovijo, da se prosilce premešča iz enega nastavitvenega objekta v drugega, samo če je potrebno. Države članice prosilcem zagotovijo možnost, da o premestitvi in novem naslovu obvestijo svoje pravne svetovalce.

5. Osebe, ki delajo v nastanitvenih centrih, so ustrezno usposobljene in jih zavezuje načelo tajnosti, kot ga opredeljuje nacionalno pravo, glede vseh informacij, ki jih pridobijo pri svojem delu.

6. Države članice lahko prosilce prek svetovalnega odbora ali sveta, ki zastopa stanovalce, vključijo v upravljanje materialnih pogojev in nematerialnih plati življenja v centru.

7. Pravnim svetovalcem ali zagovornikom prosilcev za azil in predstavnikom Visokega komisariata ZN za begunce ali nevladnih organizacij, ki jih ta določi in jih prizna zadevna država članica, se zagotovi dostop do namestitvenih centrov in drugih nastavitvenih kapacitet, da navedenim prosilcem za azil pomagajo. Omejitve tega dostopa so mogoče le zaradi varnosti centrov in kapacitet in prosilcev za azil.

8. Države članice lahko izjemoma za razumno obdobje, ki mora biti čim krajše, določijo drugačne modalitete materialnih pogojev za sprejem, kot jih določa ta člen, če:

- je potrebna začetna ocena prosilčevih posebnih potreb,
- materialni pogoji za sprejem, kot jih določa ta člen, niso na voljo na nekem geografskem območju,
- so običajno razpoložljive nastanitvene kapacitete začasno polne,
- je prosilec za azil v priporu ali zadržan na mejni kontroli.

Ti drugačni pogoji v vsakem primeru zadoščajo osnovnim potrebam.

Člen 15

Zdravstveno varstvo

1. Države članice zagotovijo, da imajo prosilci potrebno zdravstveno varstvo, ki vključuje vsaj nujno oskrbo in osnovno zdravljenje boleznih.

2. Države članice zagotovijo potrebno zdravstveno ali drugo pomoč prosilcem s posebnimi potrebami.

iz člena 17, ob upoštevanju načela proporcionalnosti. V vseh primerih države članice zagotovijo dostop do nujne zdravstvene oskrbe.

5. Države članice zagotovijo, da materialni pogoji za sprejem niso ukinjeni ali omejeni, dokler ni sprejeta negativna odločitev.

POGLAVJE III

OMEJITEV ALI UKINITEV POGOJEV ZA SPREJEM

Člen 16

Omejitev ali ukinitiv pogojev za sprejem

1. Države članice lahko omejijo ali ukinejo pogoje za sprejem v naslednjih primerih:

(a) če prosilec za azil:

- zapusti kraj bivanja, ki ga določi pristojni organ, ne da bi ga o tem obvestil ali, če se zahteva, brez dovoljenja, ali
- ne izpolnjuje obveznosti javljanja ali zahteve glede obveščanja ali udeležbe pri osebnih razgovorih v zvezi z azilnim postopkom v razumnem obdobju, ki ga določa nacionalno pravo, ali
- je že vložil prošnjo v isti državi članici.

Če se prosilec izsledi ali se prostovoljno javi pristojnemu organu, se na podlagi razlogov za izginotje sprejme ustrezno utemeljeno odločitev o ponovni uvedbi pravice do nekaterih ali vseh pogojev za sprejem;

(b) če je prosilec prikril finančna sredstva in je zato imel neupravičeno korist od materialnih pogojev za sprejem.

Če se izve, da je prosilec imel dovolj sredstev za kritje materialnih pogojev za sprejem in zdravstveno varstvo, ko so bile te temeljne potrebe pokrite, države članice lahko od prosilca za azil zahtevajo povračilo.

2. Države članice lahko odrečejo pogoje, če prosilec za azil ni uspel dokazati, da je zaprosil za azil takoj, ko je bilo to praktično izvedljivo po prihodu v navedeno državo članico.

3. Države članice lahko določijo sankcije, ki se uporabljajo za hude kršitve pravil v nastanitvenih centrih in za hudo nasilno vedenje.

4. Odločitve o omejitvi, ukinitvi ali odreku pogojev za sprejem ali sankcijah iz odstavkov 1, 2 in 3 se sprejmejo posamično, objektivno in nepristransko ter se navedejo razlogi. Odločitve temeljijo na posebnem položaju prizadete osebe, zlasti v zvezi z osebami

POGLAVJE IV

DOLOČBE GLEDE OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI

Člen 17

Splošno načelo

1. Države članice pri prenosu določb iz Poglavja II v zvezi z materialnimi pogoji za sprejem in zdravstvenim varstvom v nacionalnem pravu upoštevajo poseben položaj ranljivih oseb, kot so mladoletniki, mladoletniki brez spremstva, prizadete osebe, starejši ljudje, nosečnice, neporočeni starši z mladoletnimi otroki in osebe, ki so preživele mučenje, posilstvo ali druge hude oblike psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja.

2. Odstavek 1 se uporablja samo za osebe, za katere se po individualni oceni njihovega položaja ugotovi, da imajo posebne potrebe.

Člen 18

Mladoletniki

1. Pri izvajanju določb te direktive, ki se nanašajo na mladoletnike, je primarna skrb držav članic največja korist otroka.

2. Države članice mladoletnikom, ki so bile žrtve kakršnih koli zlorab, zanemarjanja, izkoriščanja, mučenja ali krutega, nečloveškega in ponižujočega ravnanja ali ki so trpeli zaradi oboroženih spopadov, zagotovijo dostop do rehabilitacije in zagotovijo, da se po potrebi organizira ustrezno psihološko zdravljenje in zagotovi strokovno svetovanje.

Člen 19

Mladoletniki brez spremstva

1. Države članice čimprej sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo, da mladoletniki brez spremstva zastopajo zakoniti skrbniki ali, če je potrebno, organizacija, ki je odgovorna za skrb za mladoletnike in njihovo dobrobit, ali kaki drugi ustreznimi zastopniki. Ustrezni organi opravljajo redno ocenjevanje.

2. Mladotne osebe, ki zaprosijo za azil, od trenutka, ko jim je dovoljen vstop na ozemlje, do trenutka, ko morajo zapustiti državo članico gostiteljico, v kateri je bila vložena prošnja za azil ali jo obravnavajo, namestijo:

- (a) z odraslimi sorodniki,
- (b) v rejniški družini,
- (c) v nastanitvenih centrih s posebno oskrbo za mladoletnike,
- (d) v drugih nastanitvenih kapacitetah, primernih za mladoletnike.

Države članice lahko mladoletnike brez spremstva, ki so stare 16 let in več, nastanijo v nastanitvene centre za odrasle prosilce za azil.

Če je le mogoče, je treba brate in sestre obdržati skupaj, upoštevajoč največjo korist prizadetega mladoletnika in zlasti njegove ali njene starosti ter zrelosti. Spremembe bivališč mladoletnikov brez spremstva se omejujejo na najmanjšo možno mero.

3. Države članice si za varstvo največje koristi mladoletnika brez spremstva prizadevajo čimprej izslediti člane njegove ali njene družine. Če bi lahko bilo ogroženo življenje ali integriteta mladoletnika ali njegovih ali njenih bližnjih sorodnikov, zlasti če so ostali v izvorni državi, je treba poskrbeti, da se zagotovi zaupno zbiranje, obdelava in razširjanje informacij o teh osebah, tako da se ne ogrozi njihova varnost.

4. Osebe, ki delajo z mladoletnika brez spremstva, morajo imeti ali prejemati ustrezno usposabljanje v zvezi z njihovimi potrebami, zavezuje pa jih načelo tajnosti, kot ga opredeljuje nacionalno pravo, glede vseh informacij, ki jih pridobijo pri svojem delu.

Člen 20

Žrtve mučenja in nasilja

Države članice zagotovijo, da so osebe, ki so preživele mučenja, posilstvo ali druga huda nasilna dejanja, po potrebi deležne potrebnega zdravljenja poškodb, ki so jih povzročila prej omenjena dejanja.

POGLAVJE V

PRITOŽBE

Člen 21

Pritožbe

1. Države članice zagotovijo, da je na negativne odločitve v zvezi z zagotovitvijo pravic po tej direktivi ali sklepov, sprejetih po členu 7, ki individualno vplivajo na prosilce za azil, možna

pritožba po postopkih, določenih v nacionalnem pravu. Vsaj na zadnji instanci se zagotovi možnost pritožbe ali revizije pred sodnim organom.

2. Postopke za dostop do pravne pomoči v takih primerih določa nacionalno pravo.

POGLAVJE VI

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI SISTEMA ZA SPREJEM

Člen 22

Sodelovanje

Države članice redno informirajo Komisijo o podatkih v zvezi s številom oseb po spolu in starosti, za katere veljajo pogoji za sprejem, in zagotavljajo celovite informacije o vrsti, imenu in formatu dokumentov, predvidenih v členu 6.

Člen 23

Sistem za usmerjanje, spremljanje in nadzor

Države članice ob ustreznem upoštevanju svoje ustavne ureditve zagotovijo uvedbo usmerjanja, spremljanja in nadzora ravni pogojev za sprejem.

Člen 24

Osebe in viri

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zagotovijo, da organi in druge organizacije, ki izvajajo to direktivo, prejmejo potrebno temeljno usposabljanje v zvezi s potrebami moških in ženskih prosilcev.

2. Države članice dodelijo vire, potrebne v zvezi s sprejetimi nacionalnimi predpisi za izvajanje te direktive.

POGLAVJE VII

KONČNE DOLOČBE

Člen 25

Poročila

Do 6. avgusta 2006 Komisija poroča Evropskemu svetu in Parlamentu o uporabi te direktive in predlaga potrebne spremembe.

Države članice Komisiji pošljejo vse informacije, ki so primerne za pripravo poročila, vključno s statističnimi podatki, predvidenimi v členu 22, do 6. februarja 2006.

Po predložitvi poročila Komisija poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi te direktive vsaj vsakih pet let.

Člen 26

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 6. februarja 2005. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedila določb nacionalnih predpisov, ki jih sprejmejo na področju v zvezi z izvajanjem te direktive.

Člen 27

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati z dnem objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 28

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbo o ustanovitvi Evropske unije.

V Bruslju, 27. januarja 2003

Za Svet

Predsednik

G. PAPANDREOU